

POSTANOWIENIE

15 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 stycznia 2026 r. w Warszawie
zażalenia Z.K. i I.K.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 30 września 2025 r., I ACa 577/24,

w sprawie z powództwa Z.K. i I.K.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 września 2025 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie, na skutek apelacji powodów Z.K. i I.K. od wyroku Sąd Okręgowy w Radomiu z dnia 20 czerwca 2023 r. wydanego w sprawie przeciwko Bank S.A. w W., uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, zaznaczając, że nie są one wystarczające do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto, zdaniem Sądu Apelacyjnego, ustalenia Sądu Okręgowego co do zakresu informacji przekazanych powodom przy zawieraniu umowy kredytu jawią się jako dowolne i nieoparte na dowodach zaoferowanych przez strony. W płaszczyźnie materialnoprawnej, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy odrzucił natomiast cały dorobek orzecznictwa unijnego i Sądu Najwyższego dotyczący ochrony praw konsumentów, co skutkowało rażąco błędną wykładnią prawa materialnego.

Wychodząc z tych założeń, Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli zażaleniem powodowie, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sytuacji, w której sąd drugiej instancji uchyla wyrok wydany przez sąd pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie złożone na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 386 § 4 k.p.c., tj. czy okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji, mieszczą się w kręgu sytuacji odpowiadających nierozpoznaniu istoty sprawy. Poza zakresem oceny pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska co do *meritum* wyrażonego przez sąd drugiej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54 i z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZ 2/13).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji nie zbada materialnej podstawy żądania, wychodząc z błędnego założenia, że istnieje przeszkoda unicestwiająca roszczenie albo wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315 i z dnia

23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 170/12, z dnia 14 lutego 2013 r., II CZ 188/12, z dnia 3 lutego 2017 r., II CZ 146/17 i z dnia 13 października 2017 r., I CZ 90/17). Przesłanka ta – w przeciwieństwie do określonej w art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. - nie dotyczy zatem sytuacji, w których błąd sądu pierwszej instancji lokuje się w sferze faktów i dowodów, lecz polega na nieprawidłowym założeniu o istnieniu okoliczności stojącej na przeszkodzie ocenie istoty sprawy. Przeszkoda ta może mieć źródło nie tylko w prawie materialnym, jak, przykładowo, w razie przedawnienia roszczenia, lecz również w prawie procesowym, co ma miejsce w razie nieprawidłowego przyjęcia istnienia prejudykatu lub nieprawidłowej oceny granic jego mocy wiążącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., III CZ 63/16).

Z materiału sprawy wynikało, że Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych i orzekł o powództwie, zarówno w aspekcie żądania głównego, jak i żądania ewentualnego, uznawszy je za bezzasadne. Okoliczność, że zdaniem Sądu Apelacyjnego do prawidłowej oceny powództwa konieczne było uzupełnienie postępowania dowodowego i dokonanie dodatkowych ustaleń faktycznych, nie oznacza, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. W judykaturze wielokrotnie podkreślano, że konieczność przeprowadzenia dodatkowych dowodów i dokonania uzupełniających ustaleń faktycznych, nawet jeżeli zakres koniecznego – zdaniem sądu drugiej instancji – uzupełnienia podstawy faktycznej orzeczenia jest znaczny, nie jest tożsama ze stwierdzeniem, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy. W przyjętym w kodeksie postępowania cywilnego modelu apelacji sąd drugiej instancji dysponuje kompetencjami rozpoznawczymi co do zasady na równi z sądem pierwszej instancji (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., nr 6, poz. 55). Nic zatem nie stało na przeszkodzie, aby sąd drugiej instancji, dostrzegłszy mankamenty i luki w ustaleniach faktycznych, samodzielnie je skorygował, dopuszczając stosowne dowody i dokonując ich oceny. Z rozważań Sądu Apelacyjnego nie wynikało zresztą, aby zakres nieodzownych w sprawie dodatkowych ustaleń istotnie można było uznać za znaczący.

O nierozpoznaniu istoty sprawy przez Sąd Okręgowy nie świadczyła również przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny krytyka materialnoprawnej warstwy zaskarżonego wyroku. Błędna wykładnia prawa materialnego, choćby miała charakter rażący, nie stanowi nierozpoznania istoty sprawy i nie uprawnia do wydania wyroku kasatoryjnego, a jej korekta – bez względu na zakres zarzutów naruszenia prawa materialnego podniesionych w apelacji – stanowi esencję funkcji sądu drugiej instancji w ustawowym modelu apelacji pełnej.

Na marginesie tylko należało zauważyć, że wobec rozpoznania przez Sąd Okręgowy powództwa zarówno co do żądania głównego, jak i ewentualnego, i oddalenia powództwa w całości, w sprawie nie aktualizowało się rozbieżnie rozstrzygane w judykaturze zagadnienie dalszego toku postępowania co do roszczenia ewentualnego w sytuacji, w której sąd drugiej instancji, na skutek apelacji pozwanego, oddala roszczenie główne uwzględnione przez sąd pierwszej instancji, który w związku z obranym kierunkiem rozstrzygnięcia nie orzekał o roszczeniu ewentualnym (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2023 r., III CZ 371/22).

W konkluzji, zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. należało uznać za zasadny, co prowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzczak

(K.G.)

[a.ł]

